

ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΣΚΑΝΤΕΡ

ΙΚΑΡΟΣ

ΚΑΣΚΑΝΤΕΡ

Το βουνό και ο ποιητής δεν πήραν είδηση, Ροές, 2009
Μπρα ντε φερ, Τυπωθήτω/Δαρδανός, 2015
Στα ΔΑΣΗ, Ίκαρος, 2022

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης - Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

© 2025, Ιορδάνης Παπαδόπουλος & Εκδόσεις Ίκαρος
ISBN 978-960-572-758-1

ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΣΚΑΝΤΕΡ

Η ψηλαφητή αφήγηση μιας πτώσης

ΙΚΑΡΟΣ

Στα χέρια της Νάνας

Αναρωτιέται: είναι το όνειρό του, το όνειρο που έχει δει περισσότερες φορές στη ζωή του (όσο βέβαια ο ύπνος μπορεί να είναι δικός του), ζωή του ή μήπως πιο πολύ ζωή του;

Βλέπει ότι πετάει, χωρίς καμιά τεχνική βοήθεια, χωρίς εξοπλισμό και χωρίς απορία.

Δεν είναι όνειρο μέσα σ' όνειρο, δεν νιώθει ότι είναι μια παλιά επιθυμία ή ένα απωθημένο που τελικά καταφέρει μετά από πολύ καιρό και κόπο ν' αναδυθεί. Απλώς κουνάει τα χέρια του με άκρα φυσικότητα και άνεση, παίρνει φόρα, απογειώνεται και πετάει. Πηδάει από το μπαλκόνι του πατρικού του, πέφτει από ένα παράθυρο του σχολείου, πάνω από γκρεμούς, δάση, ανθρώπους, ζώα κι αυτοκίνητα. Ο αέρας έχει μια αίσθηση πάγου. Νιώθει ότι του είναι τόσο εύκολο να εξακολουθήσει να πετάει για πάντα, όσο και να πέσει ανά πάσα στιγμή.

Πάνω από το χιόνι αυτή τη φορά. Δεν είναι ακόμη σίγουρος αν θα πέσει πρώτα η σκέψη ή το σώμα, ποιο από τα τρία είναι πιο κρύο.

«Ο Κουρτ ήθελε να πετάξει. Και για να πετάξει κανείς, πρέπει να πέσει», είπε η Βερένα, η ματαιόδοξη γριά της Φλερ Γιέγκι στον Φόβο

τ' ουρανού (μτφρ. Νίκος Δομαζάκης, Χατζηνικολή, 1998).

Ξέρει καλά ότι δεν είναι πουλί, αλλά δεν ξέρει κι αν είναι άνθρωπος.

Δεν έχει καταλάβει ακόμη αν η στιγμή της πτώσης ταυτίζεται μ' εκείνη της αφύπνισης.

Σε ήθελα. Και σ' έψαχνα.
Μα δεν μπορούσα να σε βρω.
Σε ήθελα. Και σ' έψαχνα όλη μέρα.
Μα δεν μπορούσα να σε βρω.
Δεν μπορούσα να σε βρω.

Περπατάς.
Κι ενώ δεν το καταλαβαίνεις πάντοτε,
πέφτεις συνέχεια.
Σε κάθε βήμα πέφτεις ελαφρώς μπροστά.
Και μετά πιάνεσαι για να μην πέσεις.
Πέφτεις ξανά και ξανά.
Και μετά πιάνεσαι για να μην πέσεις.
Κι έτσι τα καταφέρνεις να περπατάς
και να πέφτεις την ίδια στιγμή.

Λόρι Άντερσον, «Walking and Falling», 1982

«Κοίταξε τα χέρια μου», τον παρακινεί ο θεός Μπούνμι μέσα από τα δάση της βόρειας Ταϊλάνδης, και το 2010 γίνεται ταινία από τον Απιτσατ-πόνγκ Βεερασεθακούλ.

Τα σηκώνει ψηλά για να φανούν καλά, τα κρατά εκεί για ώρα με ευκολία, λες και τον σημάδευαν ανέκαθεν με όπλο, και ανακαλεί όλες τις ζωές που έζησε δίπλα στη λίμνη Κουάν Φαγιάο, λες και δεν αστόχησαν ποτέ.

Θέλει διακαώς να δείξει σε κάποιον τα δέντρα, τα χρόνια, την κούραση, το φως, την αρρώστια, όλα όσα έκατσαν πάνω στα χέρια του, όλα όσα πέρασαν από μέσα τους, όλα όσα πεθαίνουν τώρα μαζί του και θα μείνουν εκεί για πάντα, όλα όσα είναι ήδη νεκρά από καιρό αλλά αρνούνται κι αυτά να φύγουν, όλα όσα γράφτηκαν και όσα θα γραφτούν πάνω τους από δω και πέρα.

«Φτάνει, θείε Μπούνμι, είναι καιρός να κατεβάσεις τα χέρια σου».

«Ποιος είσαι; Σε νιώθω δίπλα μου εδώ και μέρες, νιώθω να σε ξέρω από παλιά, να μου είσαι απαραίτητος. Είσαι το φάντασμα του πατέρα μου; Πώς ξέρεις τ' όνομά μου;»

«Είμαι το γατόφαρο που έπιασες στη λίμνη τη μέρα που γεννήθηκε η κόρη σου».

«Ναι, σε θυμάμαι. Ήσουν μεγάλο και βγήκες στην επιφάνεια σαν δώρο. Άπλωσα το χέρι και πήδηξες μέσα στην παλάμη μου σαν βατράχι. Σου είπα τ' όνομά μου αμέσως, αυθόρμητα. Θυμάμαι και τη γιορτή που ακολούθησε».

«Κι εγώ θυμάμαι ότι δεν μ' έφαγες. Είχες για ώρα το χέρι σου πάνω στο κομμάτι που σου σέρβιραν. Σαν να μ' έκρυβες, να με προστάτευες ή να ορκιζόσουν ότι θα μου μιλάς για πάντα και θα μου δείχνεις τα χέρια σου».

«Πίστευα ότι, αν σε φάω, θα ξεχάσω μια από τις ζωές που έζησα. Και γιατί εμφανίστηκες τώρα; Επειδή πεθαίνω; Γιατί θέλεις να με κάνεις να κατεβάσω τα χέρια; Για να με συμφιλιώσεις με τη λήθη που πλησιάζει;»

«Ζούσα κοντά σου από τότε, πάνω από τα χέρια σου συνέχεια, σαν πιστός, ακιδωτός σηματοωρός. Σε κάρφωνα, κι έτσι περνούσε κάθε φορά το μήνυμα. Τα σημάδια δεν χάνονταν. Το μέσο ήταν ο στιγμιαίος πόνος. Το μήνυμα δρούσε ακαριαία, σαν δηλητήριο. Μην ανησυχείς, δεν θα ξεχάσεις τίποτα, καμιά ζωή σου».

«Δεν λες αλήθεια! Δεν μπορώ να θυμηθώ την αίσθηση του κρέατός σου στο χέρι μου, τα κόκαλά σου, ούτε τη θερμότητα που μου μετέδιδες. Είμαι πολύ άρρωστος».

«Έλα, σε παρακαλώ, κατέβασε τα χέρια τώρα, κι ακολούθα με στη λίμνη. Εκεί σε περιμένουν όλα».

«Σε παρακαλώ, μη χάσεις τα χέρια μου από τα μάτια σου».

Κοιτάζει το χέρι του όσο χαϊδεύει το σκυλί.

Χαϊδεύω το σκυλί για να μπορώ να βλέπω ένα χέρι πάνω σ' ένα σώμα, σκέφτεται ή δηλώνει στον εαυτό του, ή σε κάποιον άλλον. Βλέπω το χέρι να μετράει τα πλευρά που ξεχωρίζουν, να χώνεται στο στόμα, να μετράει τα δόντια, τις θηλές στην κοιλιά και πιστεύω σε κάτι.

Βγαίνει ένα νόημα με την καταμέτρηση της ύλης, υποστηρίζει σθεναρά, αν και δεν του φέρνει κανείς αντίρρηση, αν και κατά βάθος παραδέχεται ότι πρόκειται για ένα μεταφυσικό και ανικανοποίητο αίσθημα, κάτι σαν ένα βλέμμα-προσευχή που αιωρείται ελαφρώς πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας και φεύγει μακριά στον ορίζοντα, αλλά δεν χάνεται ποτέ ολωσδιόλου.

Είναι πεπεισμένος ότι τον ακολουθούν διαρκώς πεινασμένα σκυλιά ή τα φαντάσματά τους, αριθμημένα σημεία στη γη, στο χαρτί και στον αέρα, τα μετράει και τα ενώνει, σχηματίζει πολλαπλά ευθύγραμμα τμήματα που δεν σχηματίζουν ευθεία, αλλά έτσι μόνο νιώθει ότι επιβεβαιώνεται κάτι, το ήδη αδιαμφισβήτητο αξίωμα ή και η ανυπόστατη υπόθεση της ύπαρξής του, η αυστηρή αρχή και το τέλος της, τ' απανωτά

σπασίματά της. Σκέφτεται ότι αυτός είναι ένας λόγος παραπάνω να – δεν είναι η πρώτη φορά που δεν μπορεί ή αδιαφορεί να ολοκληρώσει μια πρόταση. Τα σημεία οφείλουν να πάρουν μια οικεία μορφή; αναρωτιέται ταραγμένος· οφείλω ν’ αναγνωρίσω τον καιρό τους;

Βλέπει το χέρι του, δυο δάχτυλά του ενωμένα, νήμα και νόημα συγκρατούνται ανάμεσα στον δείκτη και τον παράμεσο, σχηματίζουν τρία γράμματα, σύντομες φράσεις μπροστά στις οποίες όλο το σώμα σκύβει, λυγίζει (προσπαθεί να καταλάβει αν έτσι ξεκινά η πίστη), μπορεί και διαβάζει, σώζει ή νικά (δεν τον ενδιαφέρει τι ή ποιον).

Βλέπει κολλημένα στις άκρες των δαχτύλων του σάλια και τρίχες, μια βρομερή μυρωδιά τον ακολουθεί, βλέπει μια σπίθα ή έναν σκοπό που πιστεύει ότι πρέπει να κρατήσει για πάντα, μια κρίσιμη στιγμή, το χέρι χάνεται, οφείλει να χαθεί.

Σε πολλές φωτογραφίες, άλλοτε εμφανώς κι άλλοτε υπόγεια, απεικονίζονται τα χέρια του να διαγράφουν νοητές διαδρομές, τα δάχτυλά του ν' ακολουθούν προσχεδιασμένες ή αυθόρμητες, μελλοντικές ή παρελθούσες πορείες πτώσης του πάνω στην επιπεδότητα ενός χάρτη παροπλισμένων αισθήσεων, εξομαλυμένων χασμάτων και εξάρσεων της ύπαρξής του. Στην προσπάθειά του να καταδείξει την έννοια του ύψους σ' ένα επίπεδο, δεν συνειδητοποιεί ότι κρεμάει στον τοίχο και μελετάει μια γεωφυσική αποπία. Και σαν να μην τρέχει τίποτα, καταλήγει ν' αναρωτιέται πώς θ' απεικονίσει το σύμβολο της πτώσης στο υπόμνημα του χάρτη.